

JORNADES MUNICIPIS I EDUCACIÓ, 8 I 9 DE MARÇ DE 2018 CONCLUSIONS DELS GRUPS DE TREBALL

D'acord amb el compromís del Consell Escolar de Mallorca de crear espais per a la reflexió i per al debat, dins l'entorn de les jornades, es va dissenyar una activitat participativa que es va estructurar en grups de treball. Aquests varen analitzar cinc temes clau en relació amb la intervenció educativa municipal. Cada grup estava dirigit per dues persones conductores i dues de relatores.

A continuació, es presenten les conclusions a les quals va arribar cada grup de treball i que es varen presentar en el si de les jornades:

GESTIÓ EDUCATIVA MUNICIPAL: ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ NO FORMAL

Repte: què podem fer, des de la gestió educativa municipal, per potenciar que les iniciatives de l'àmbit no formal es connectin i s'impliquin en el procés educatiu?

Han anat sorgint i debatent-se propostes que, finalment, s'han pogut harmonitzar al voltant de cinc elements clau estretament entrelaçats: el diagnòstic, els espais, els protagonistes, el clima (entès com a complicitat i coordinació) i el Pla, que permetrà d'implementar les accions abans dissenyades i que respondran a uns objectius clars i realistes.

- **Diagnòstic:** s'ha remarcat la importància d'un diagnòstic acurat que permeti d'identificar les necessitats de la comunitat, de les entitats, dels agents educatius... però també que permeti de recuperar les experiències vàlides ja implementades en altres moments i en altres contextos. Així, aquest diagnòstic permetrà de prioritzar unes línies d'intervenció i dissenyar i procurar espais de trobada, consens i coordinació.
- **Espais:** entesos en els dos sentits:
 - * D'una banda, com a relacions, situacions i vincles, com una xarxa on hi hagi representats tots els agents implicats, és a dir, com a espais de consens (concretament, se li ha donat el nom de *Taula educativa*).
 - * De l'altra, també com a espais físics, com a infraestructures: s'ha assenyalat la necessitat de motivar a través de la creació d'aquests espais i infraestructures físiques que siguin atractius per a les entitats, amb recursos, horaris, que s'adaptin a les necessitats i als requeriments de les entitats ciutadanes, ja que aquestes entitats han de percebre aquests espais i recursos com a propis.
- **Protagonistes:** de fet, una altra reivindicació o mesura ha fet veure que el protagonisme ha de recaure en les entitats i que cal evitar donar el protagonisme a l'Administració, ja que l'han de tenir les entitats (cal crear i enfortir el sentiment de pertinença a la comunitat i al municipi). D'aquesta manera, s'evitarà que l'impuls de les accions depengui d'un regidor o d'una regidora particular i es potenciarà el reconeixement de la veu de les entitats,

així com de la feina dels professionals que treballen dins l'àmbit de l'educació no formal.

- **Complicitat i coordinació:** igualment, s'han definit algunes propostes de millora compartides, també partint de necessitats ja detectades i expressades, i entre d'altres, aquestes propostes han estat la coordinació entre àrees dels mateixos ajuntaments, la definició i l'assumpció de competències o accions pròpies dels ajuntaments que no se solapin, per exemple, amb les competències o accions de la Conselleria d'Educació. S'ha parlat de «crear complicitats», enteses com la capacitat de localitzar aquells buits normatius o burocràtics i, a partir d'aquí, implementar accions alternatives («la normativa s'ha d'adaptar a les necessitats i no les necessitats, a la normativa»). Igualment, per crear i fomentar aquesta xarxa i establir un vincle estable i sòlid, cal crear relacions estretes i visibles entre l'educació formal i no formal, des de desenvolupar cursos d'educació no formal amb vincle directe i reconegut amb l'educació formal, fins a incloure dins el projecte curricular o educatiu dels centres les accions o les iniciatives de les entitats referides a l'àmbit no formal.
- **Pla:** en definitiva, s'ha parlat d'emmarcar totes aquestes mesures concretes dins un pla educatiu municipal, per al qual també s'han identificat alguns elements clau, com és el reconeixement del segell de ciutat amiga de la infància i ciutat educadora, així com que es formulin com a plans bianuals, no com a plans de quatre anys com normalment es defineixen; tot això, entre d'altres, com es comentava anteriorment. En aquest cas, la complexitat del disseny, de la implementació i de l'avaluació d'aquests plans s'ha evidenciat a l'hora d'intentar trobar qui es posaria al capdavant d'una iniciativa com aquesta i la resposta ha estat unànime: hauria de ser el Consell qui impulsàs i garantís aquest pla.

GESTIÓ EDUCATIVA MUNICIPAL: ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ FORMAL

Repte: com podem millorar, des de la gestió educativa municipal, els escenaris educatius formals per contribuir a l'èxit escolar?

- * Fer un diagnòstic inicial i, a partir d'aquest, elaborar un pla d'actuació educatiu pactat entre diferents partits en l'àmbit municipal amb el compromís de sostenibilitat en el temps.
- * Consolidar un equip tècnic educatiu a cada municipi per desenvolupar el pla d'actuació educativa.
- * Crear convenis entre ajuntaments/escoles per utilitzar les escoles fora de l'horari escolar. L'ajuntament ha de preveure les despeses per fer front al manteniment, la neteja i el personal perquè l'escola estigui oberta.
- * Utilitzar les infraestructures i els espais públics com a elements educatius més enllà del seu ús propi.

- * Millorar els accessos als centres amb més seguretat i fomentar la convivència i els vincles entre el poble i els diversos centres.
- * Enllaçar l'educació formal i la no formal i potenciar-ne la coordinació de tots els serveis, entitats i professionals, per potenciar, així, l'educació total.
- * Aconseguir que cada departament es comprometi a dur a terme el pla d'actuació educatiu.
- * Potenciar la feina multiprofessional i multidisciplinària des del compromís amb el pla d'actuació educatiu.
- * Elaborar un decret que reguli les competències del ajuntaments que superi la diferència actual entre competències obligatòries i voluntàries.
- * Promoure normativa urbanística que obligui a cedir superfícies superiors a les actuals per crear centres educatius, a l'efecte de preveure el creixement i la necessitat de crear altres equipaments complementaris.
- * Estudiar la possibilitat de fer una transferència de les competències educatives d'infantil i de primària als ajuntaments o a les mancomunitats, sempre que hi hagi la transferència econòmica necessària.

PARTICIPACIÓ DE LES ENTITATS, DE LES FAMÍLIES I DE L'ALUMNAT EN EL MARC DE LA INTERVENCIÓ EDUCATIVA MUNICIPAL

Repte: com podem enfortir, des de la intervenció educativa municipal, les entitats, les famílies i l'alumnat, perquè siguin un motor de millora educativa tot fomentant-ne la participació?

El grup, per centrar el tema, defineix quins elements ha de tenir una participació perquè funcioni:

Implicació
Col·laboració
Compromís
Presència
Actuació
Aprentatge
Retroalimentació
Esforç

El grup està d'acord en el fet que una estructura piramidal no és efectiva per a una bona participació perquè desactiva les organitzacions.

Es considera necessari crear una xarxa de projectes a través dels recursos que es tenen.

Cal activar els grups ja organitzats: escola, entitats... per això, es podria fer a través d'un perfil professional de dinamitzador.

L'organització seria la següent:

1. Convocar totes les organitzacions que formen el municipi o barri, perquè exposin les necessitats que tenen, és a dir, una reunió d'entitats, de personal tècnic i polític.
2. Consensuar entre tots, seleccionar i prioritzar les necessitats que s'han de treballar.
3. Fer un projecte base per part del personal tècnic i polític que retornaria a les entitats.
4. Tornar aquest projecte a les organitzacions i entitats i acabar de perfilar les accions que s'han de fer.

A partir d'aquí es faria una optimització dels recursos que es tenen al servei de projecte: espai, serveis i voluntaris.

5. Establir una temporalització, una vegada establertes les accions, i fer una avaluació tant de les accions realitzades com de l'organització, una vegada acabat el projecte.

És molt important difondre les pràctiques que es facin en l'àmbit escolar, municipal... de totes les entitats que hi ha.

CONSELLS ESCOLARS MUNICIPALS

Repte: com podem millorar els consells escolars municipals per crear un escenari participatiu que desenvolupi millors oportunitats educatives en el marc del municipi?

Un dels primers aspectes que ha sorgit és que el mateix nom no respon a allò que és: consells escolars municipals o consells educatius municipals? Ja que afecta altres aspectes de l'educació més enllà de l'entorn escolar.

Problemes o dificultats

- Segons el Decret 112/2001, el consell escolar municipal ha de ser informat i consultat, i el fet que els informes que hagi de redactar no siguin preceptius pot afectar la participació, ja que si no es veuen resultats directes desanima el personal.
- La falta de tècnics educatius per poder desenvolupar bé les seves funcions.
- La baixa participació dels sectors que el componen provoca que no hi hagi gaires propostes ni aportacions de temes nous per tractar.
- En alguns casos es reproduïxen les desavinences polítiques del mateix Ple municipal.

- No sempre es té clar o no es comunica prou l'objectiu o la finalitat del consell escolar municipal.

Temes tractats

1) Reglament

- Seria necessari un reglament municipal de mínims, pràctic i operatiu, i que cada municipi el pugui adaptar a la seva realitat.
- Aquest reglament hauria de ser prou flexible, sobretot considerant la dimensió del municipi (població, nombre de centres escolars...), a l'hora de desenvolupar-ne la composició i el funcionament.

2) Composició del consell escolar municipal

- El decret actual lliga el percentatge del sector al que s'estableix en el CEIB. Cal replantejar-lo, ja que això no és aplicable a tots els municipis.
- És necessari i important que hi hagi representades totes les etapes educatives, actualment l'etapa 0-3 no sempre hi està representada.
- Segons la dimensió del municipi, la representació hauria de poder variar: hauria de ser proporcional a la representativitat dels centres o amb representació de tots els agents implicats.
- La representació de l'alumnat sempre és deficient i s'hauria de millorar.
- Cal incloure-hi experts.
- Incloure-hi altres entitats i convidats segons els temes que s'han de tractar.
- S'ha debatut sobre la presència dels grups polítics (també de l'oposició). Si és un òrgan consultiu no seria necessari, però si l'entendem com un òrgan participatiu, sí.
- Exemple de Ciutadella: representants de centres i famílies de totes les etapes educatives. Quan no hi poden ser tots s'organitzen amb un sistema de rotació.
- La composició hauria de permetre desenvolupar de la millor manera les funcionalitats per a les quals està pensada.

3) Funcionament com a òrgan dinamitzador de propostes

- Cal definir de manera prèvia i clara les finalitats i competències que tindrà.
- Per aconseguir ser un òrgan realment proactiu, necessitam definir uns objectius i unes prioritats anuals concrets per estructurar la tasca de tot l'any.
- Per dinamitzar la participació de tots els sectors s'han fet les següents propostes:
 - Donar importància al personal tècnic educatiu per dur la iniciativa i donar-hi continuïtat.
 - Crear una comissió permanent per agilitzar el funcionament (redactar ordre del dia, seguiment de propostes...)
 - Fer comissions per sectors (docents, famílies, alumnes...) per tractar els temes i fer propostes prèviament a les sessions plenàries.
 - Veure un fruit final a la feina feta o almanco compartir un seguiment de les propostes que es fan.

- Hi ha la necessitat de compartir entre municipis les experiències de funcionament i organització (aquest paper el podria exercir el Consell de Mallorca).

Reflexions finals

- S'ha de destacar que la responsabilitat i el paper de lideratge és de l'ajuntament, i és qui ha de dur la iniciativa en tot aquest procés.
- Realment el consell escolar municipal té molta força com a representació de tota la comunitat educativa del municipi i d'un percentatge elevat de la població.
- En la filosofia de ciutat educadora i de ciutats amigues de la infància, el consell escolar municipal pot ser el motor i dinamitzador de propostes molt positiu.

El camí és llarg i ple de pedres (obstacles) però s'ho val, amb un bon funcionament pot tenir una funció molt positiva i dinamitzadora dins el municipi.

SERVEIS EDUCATIUS DE 0-3 ANYS

Repte: com podem, des dels serveis educatius municipals, millorar la intervenció educativa en el marc de l'etapa 0-3?

- 1) Quina i com ha de ser la política municipal d'atenció a la primera infància?
 - Conscienciar les famílies de la importància de l'etapa 0-3 anys com a etapa educativa.
 - Oferir espais nadons (treball en xarxa entre sanitat, educació i serveis socials).
 - Oferir trobades entre iguals per compartir experiències i detectar possibles focus de problemes de competència dels serveis socials (tant per a infants escolaritzats com per a no escolaritzats).
- 2) Com es pot garantir la qualitat dels serveis destinats a la primera infància i fer-ne el seguiment?
 - Oferir alternatives educatives.
 - Fer trobades entre iguals per enfortir les competències com a pares i mares.
 - Quant a la coordinació pedagògica municipal:
 - Dissenyar la línia educativa.
 - Donar difusió a la ciutadania per visualitzar l'etapa de 0-3. Elaborar una carta de serveis.
 - Reconvertir la figura del director o directora en la figura de coordinació, i derivar la gestió administrativa.
 - Crear una xarxa de formació permanent per tot el personal educador del municipi.
 - Establir el Consell Insular de Mallorca com a figura de coordinació a l'hora de demanar licitacions, inspeccions, etc

- 3) Quines polítiques d'infància volem més enllà de les escoles públiques infantils 0-3? Quins han de ser els agents i les àrees implicades? Com volem el model de finançament per a aquesta etapa educativa i per als seus serveis?
 - Atesa la manca de places públiques i el preu elevat de les escoles autoritzades:
 - Garantir la igualtat entre les famílies. L'administració pública n'hauria d'assumir les despeses.
 - Oferir ajudes econòmiques.
 - Augmentar el finançament.
 - Lliure elecció a les famílies (s'ha de tenir en compte l'educació alternativa, diferents opcions pedagògiques, trobar espais alternatius per a les famílies que triïn aquesta opció).
 - Importància de les escoles de pares i mares als municipis.
- 4) Com valoram el sistema de gestió i seguiment de les escoles bressol per garantir la qualitat d'aquests serveis? Responsabilitats de les administracions públiques sobre els serveis de la primera infància.
 - Fer una enquesta a tota la comunitat educativa.
 - Augmentar la participació de les famílies en les activitats que es fan fora de l'horari escolar (tallers, escola de pares...)
 - Coordinar el pla pedagògic de les escoles i fer-ne el seguiment.
 - Avaluar el grau de satisfacció d'organització i eficiència internes.
- 5) Com podem millorar la creació i coordinació de serveis de detecció, prevenció i tractament de problemes del desenvolupament?

PREVENCIÓ

- Promoure polítiques municipals generadores de xarxes de criança (espais familiars, nadons, tallers, xerrades...).
- Fer un disseny municipal centrat en les necessitats dels infants (ciutats educadores).
- Dur a terme bones praxis (pràctiques educatives).

DETECCIÓ

- Per a l'alumnat escolaritzat:
Augmentar els recursos humans (personal educador, PT, EAP...).
- Per a l'alumnat no escolaritzat:
Fer plans municipals que ajudin a detectar dificultats de desenvolupament d'aquests infants (coordinacions pediàtriques, atenció primerenca...).

INTERVENCIÓ

- Augmentar el suport directe amb els infants.

- Crear centres d'acompanyament familiar (centres específics per acompanyar-les als diferents municipis)
- 6) Com cobrir les necessitats i demandes de la població infantil no escolaritzada? Quins instruments són adequats per donar-hi resposta (apoderament parental, espais familiars...)
- Crear places.
- Fer centres nous o aprofitar centres en horaris diferents.
- Fer feina en xarxa (sanitat, serveis socials, educació...).
- Organitzar i promoure la creació d'associacions de pares i mares als centres de 0-3.
- Donar suport a les plataformes de 0-3.
- Implicar la federació de municipis en l'etapa educativa de 0-3 anys i que el Consell Escolar Insular els faci d'enllaç.

INSTRUMENTS PER DONAR RESPOSTA

- Crear centres d'acompanyament i formació per a les famílies
 - Serveis d'atenció familiar
 - Suport psicofamiliar
 - Espais de creació de vincles
 - Acompanyament a les famílies cangur

DE TOTES AQUESTES PROPOSTES HEM DESENVOLUPAT LA SEGÜENT:

PARTICIPACIÓ I GESTIÓ

- Major finançament.
- Polítiques socials sostenibles.
- Vinculació econòmica entre municipis i Conselleria d'Educació.
- Més pressupost per part del Govern i de l'Estat espanyol. Aspiració a rebre el famós 33 % (administració, ajuntament i famílies).
- Coordinació amb les famílies, polítiques d'infància.
- Govern, polítiques autonòmiques: quotes, manteniments, finançament, bonificacions, barems, lideratge tècnic per part dels Consells, etc.
- Coordinació entre el Govern, Consell i ajuntaments tant en la gestió del sector públic com el privat.
- Legislació de la normativa per regular els centres (supervisió, inspecció...) Control d'inspecció educativa i de qualitat, decrets de mínims que s'han de tenir en compte.
- Proposta de fer una ordenança marc per part d'alguna administració, en aquest punt hi ha hagut diversitat d'opinions. El que s'ha deixat clar és que hem de deixar de passar la pilota i actuar. Hem de posar mecanismes de gestió i d'inspecció per a la situació actual.

Des del CEM volem agrair la participació i les aportacions de totes les persones que varen formar part dels grups de treball. Volem fer constar que un dels aspectes valorats positivament de les jornades va ser aquest espai participatiu. També volem aprofitar per agrair a les persones conductores i relatores per la dinamització dels grups de treball.